

S O M

Förtroendet för SÄPO 2002–2007

Gabriella Sandstig
Sören Holmberg
Lennart Weibull

2008

SOM-INSTITUTET
samhälle opinion massmedia

s
a
m
h
ä
l
l
e
o
p
i
n
i
o
n
m
a
s
s
m
e
d
i
a

Information om Riks-SOM 2007

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning – *Riks-SOM* – i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat samhälle, politik och medier (förkortningen SOM står för Samhälle Opinion Massmedia). Data samlas in via postala enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak identiska förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är ett samarbete mellan tre forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG), Statsvetenskapliga institutionen samt Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS). En rad forskningsprojekt medverkar i Riks-SOM-undersökningen – flertalet med förankring i någon av dessa tre institutioner, men även externa projekt deltar.

Resultaten från Riks-SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten, med fokus, så långt det är möjligt, på långsiktiga opinions- och medietrender. Information om Riks-SOM-undersökningen 2007 kommer att publiceras i Nilsson, Åsa (2008/kommande) "Den nationella SOM-undersökningen 2007", i Holmberg, Sören & Lennart Weibull (red.) *Skilda världar*. SOM-institutet, Göteborgs universitet, Göteborg.

Undersökningens uppläggning

Riks-SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät som går ut till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Från och med 2000 års undersökning är åldersintervallet 15–85 år.¹ Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. Från och med 1998 utgör Riks-SOM-undersökningen i själva verket två parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka alltsedan 2000 års undersökning har baserats på ett urval om vardera 3 000 personer, dvs. totalt 6 000 personer. Datainsamlingen för de båda formulären genomförs under identiska förutsättningar.

Ungefär en femtedel av frågorna i undersökningen 2007 ingick i bägge formulär. Frågan om förtroendet för Säpo ingår i den ena undersökningen – *Riks-SOM I* – där frågornas tonvikt ligger på politik och samhälle. *Riks-SOM II* har i stället har en tonvikt på frågor om medier, kultur och livsstil.

¹ I undersökningarna 1992–1997 var åldersintervallet 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

Fältarbetet för *Riks-SOM 2007* följer i huvudsak uppläggningsen av tidigare års undersökningar. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomfördes under hösten 2007. Enkäten nådde ut onsdagen den 26 september. Under resterande del av fältperioden genomfördes successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Den 11 februari avslutades fältarbetet i formell mening. Men redan vid novembers utgång hade 94 procent av de som slutligen skulle komma att medverka skickat tillbaka sin enkät.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen tidigare brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Resultatet (netto) för 2007 års undersökning blev 63 procent; 61 procent för Riks-I och 64 procent för Riks-II.

Svarande och bortfall i Riks-SOM-undersökningen 2007

	Riks-SOM I	Riks-SOM II	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 000	3 000	6 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	274	237	511
Nettourval	2 726	2 763	5 489
Antal svarsvägrare/ej anträffade	1 060	994	2 054
Antal svarande	1 666	1 769	3 435
Svarsfrekvens: brutto	56%	59%	57%
Svarsfrekvens: netto	61%	64%	63%

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunicerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

De jämförelser som gjorts mellan svarspersonernas socioekonomiska sammansättning och befolkningens visar att Riks-SOM-undersökningens respondenter sammantaget speglar Sveriges befolkning mycket väl.

Tabell 1 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper 2007 (procent resp. balansmätt)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans	Stort förtroende
Sjukvården	17	51	20	9	3	100	3 293	+56	68
Polisen	11	49	26	11	3	100	3 286	+46	60
Universitet/högskolor	8	43	42	5	2	100	3 219	+44	51
Riksbanken	11	40	41	6	2	100	3 229	+43	51
Radio och TV	7	44	39	8	2	100	3 256	+41	51
Grundskolan	7	40	36	14	3	100	3 226	+30	47
Domstolarna	9	37	36	13	5	100	3 240	+28	46
Förenta Nationerna (FN)	9	37	36	12	6	100	3 239	+28	46
Bankerna	7	39	36	14	4	100	3 270	+28	46
Säkerhetspolisen (SÄPO)	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41
Kungahuset	13	29	37	11	10	100	3 245	+21	42
Dagspressen	3	27	45	19	6	100	3 243	+5	30
Riksdagen	4	27	42	18	9	100	3 254	+4	31
Svenska kyrkan	6	24	41	17	12	100	3 247	+1	30
Storföretagen	3	24	47	19	7	100	3 219	+1	27
Regeringen	5	27	34	21	13	100	3 278	-2	32
Försvaret	5	20	48	18	9	100	3 251	-2	25
Kommunstyrelserna	2	20	49	22	7	100	3 238	-7	22
De fackliga organisationerna	3	19	38	26	14	100	3 242	-18	22
EU-kommissionen	2	15	46	22	15	100	3 219	-20	17
Europaparlamentet	2	15	46	21	16	100	3 236	-20	17
De politiska partierna	2	14	46	25	13	100	3 249	-22	16

Kommentar: Frågan lyder 'Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete?', följt av 21 institutioner/grupper. 'Säkerhetspolisen (SÄPO)' inkluderas i en följdfråga som lyder 'Ange också hur stort förtroende du har för följande samhällsinstitutioner eller grupper:', där SÄPO ingår som en av ytterligare några institutioner/grupper – vilka institutioner/grupper liksom antalet har varierat mellan åren.

Svarsalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende'.

Procentandelarna baseras på de som besvarat frågan. Förtroendebalansen avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'.

Tabell 2 Förtroende för Säkerhetspolisen (SÄPO) 2007 samt jämförelse 2002–2003, 2006 (procent resp. balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans	Stort förtroende
2002	5	25	50	13	7	100	1 686	+10	30
2003	4	21	41	19	15	100	1 703	-9	25
2006	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35
2007	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41

Kommentar: För frågans lydelse, se kommentar till tabell 1.

Tabell 3a Förtroende för SÄPO 2007 efter sociala och demografiska förhållanden (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende- balans 2007	Stort förtroende					
								2007					2006	2003	2002
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30		
Kön	Kvinna	9	33	47	8	3	100	832	+31	42	39	29	31		
	Man	8	32	43	11	6	100	761	+23	40	32	21	30		
Ålder	15–29 år	11	35	43	6	5	100	272	+35	46	38	37	39		
	30–49 år	9	30	47	9	5	100	513	+23	38	38	24	28		
	50–64 år	4	34	46	12	4	100	469	+22	38	32	21	26		
	65–85 år	12	33	43	9	3	100	339	+32	44	36	21	33		
Medborgar- skap	Svenskt	8	33	45	10	4	100	1 464	+27	41	36	25	30		
	Svenskt & annat land ¹	7	33	39	8	13	100	46	+17	39	29	37	- ²		
	Annat land ¹	4	30	50	7	9	100	44	+18	34	30	29	39		
Geografisk uppväxt	Uppvuxen i Sverige med sv. föräldrar	8	33	46	9	1	100	1 272	+28	41	36	25	30		
	Uppvuxen i annat nordiskt land ¹	13	38	34	6	9	100	32	+34	50	31	19	32		
	Uppvuxen i annat europeiskt land ¹	12	31	34	17	6	100	35	+20	43	21	24	43		
	Uppvuxen i land utanför Europa ¹	6	37	40	7	10	100	30	+27	43	31	23	42		
Nuvarande boende- område	Ren landsbygd	7	35	42	12	4	100	242	+26	42	34	23	32		
	Mindre tätort	8	35	43	10	4	100	342	+29	43	35	30	28		
	Stad/större tätort	9	32	47	8	4	100	760	+29	41	35	24	32		
	Sthlm/Gbg/Malmö	7	29	47	9	8	100	223	+19	36	37	22	26		

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Ej svarsalternativ 2002.

Tabell 3b Förtroende för SÄPO 2007 efter utbildning, subjektiv klasstillhörighet och ideologisk identitet (procent resp. balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende- balans 2007	Stort förtroende			
									2007	2006	2003	2002	
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30
<i>Utbildning</i> ¹	Låg	10	35	43	9	3	100	342	+33	45	34	24	31
	Medellåg	9	34	45	7	5	100	526	+30	43	37	27	31
	Medelhög	8	32	47	8	5	100	326	+27	40	32	25	30
	Hög	5	30	47	13	5	100	370	+16	35	37	22	29
<i>Beskrivning av det egna hemmet</i>	Arbetarhem	9	35	43	9	4	100	620	+31	44	37	27	30
	Jordbrukarhem ²	11	36	47	4	2	100	45	+40	47	41	28	41
	Tjänstemannahem	7	29	51	8	5	100	404	+24	37	35	24	31
	Högre tj.mannahem	8	34	41	12	5	100	260	+24	42	35	21	28
	Företagarhem	6	27	51	12	4	100	136	+17	33	29	26	32
<i>Ideologisk orientering</i>	Klart till vänster	8	28	41	11	12	100	137	+13	36	31	23	23
	Något till vänster	5	28	50	11	6	100	374	+16	33	35	19	30
	Varken eller	8	33	45	11	3	100	504	+26	41	32	26	34
	Något till höger	10	38	44	7	1	100	389	+40	48	40	26	29
	Klart till höger	11	35	43	7	4	100	149	+36	46	43	31	34
<i>Parti- sympati</i>	v	7	18	41	16	18	100	73	-10	25	19	19	23
	s	9	36	44	8	3	100	576	+33	44	40	25	33
	c	9	33	47	10	1	100	86	+30	42	41	29	33
	fp	6	37	49	6	2	100	134	+36	43	35	21	27
	m	9	37	43	8	3	100	327	+34	46	38	29	33
	kd	16	35	40	7	2	100	68	+43	52	31	27	40
	mp	5	25	46	16	8	100	122	+6	30	31	26	20
	sd ²	8	25	45	12	10	100	40	+10	32	28	- ³	- ³
	Annat parti ²	9	20	50	6	15	100	34	+9	29	29	14	29

Kommentar: ¹Frågans svarsalternativ till grund för indelningen har varierat mellan åren. ²Observera det begränsade antalet svarspersoner. ³Ej särredovisade dessa år.

Tabell 3c Förtroende för SÄPO 2007 efter politisk intresse och institutionsförtroende (procent resp. balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2007	Stort förtroende			
									2007	2007	2006	2003	2002
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30
<i>Politiskt intresse</i>	Mycket intresserad	10	33	35	13	9	100	189	+21	43	35	22	36
	Ganska intresserad	7	33	46	10	4	100	704	+27	41	36	21	29
	Inte särsk intresserad	8	33	47	8	4	100	560	+30	41	36	28	32
	Inte alls intresserad	13	28	46	8	5	100	127	+28	41	31	34	25
<i>Förtroende för svenska politiker</i>	Mycket stort ¹	27	26	37	5	5	100	19	+42	53	43	50	53
	Ganska stort	12	40	40	6	2	100	518	+44	52	48	34	41
	Ganska litet	6	30	50	11	3	100	843	+22	36	29	22	24
	Mycket litet	8	23	39	12	18	100	180	+1	31	26	13	26
<i>Förtroende för regeringen</i>	Mycket stort	30	34	29	7	0	100	80	+56	64	61	51	49
	Ganska stort	10	40	41	8	1	100	437	+41	50	44	28	37
	Varken stort/litet	5	32	53	7	3	100	554	+27	37	34	24	25
	Ganska litet	8	28	43	14	7	100	316	+14	36	29	17	28
	Mycket litet	5	25	41	12	17	100	179	0	30	24	24	22
<i>Förtroende för polisen</i>	Mycket stort	37	37	21	4	1	100	184	+68	73	73	57	64
	Ganska stort	7	44	42	6	1	100	775	+43	50	44	34	38
	Varken stort/litet	3	18	63	11	5	100	410	+4	21	19	12	13
	Ganska litet	2	17	45	23	13	100	158	-16	19	20	7	16
	Mycket litet ¹	2	18	30	16	34	100	50	-30	20	6	7	5
<i>Förtroende för NATO</i>	Mycket stort	33	34	22	8	3	100	126	+57	67	81	- ²	- ²
	Ganska stort	17	43	33	4	3	100	511	+54	60	68	- ²	- ²
	Varken stort/litet	6	33	50	9	2	100	706	+27	38	27	- ²	- ²
	Ganska litet	2	27	52	13	6	100	146	+10	29	16	- ²	- ²
	Mycket litet	1	15	43	18	23	100	70	-24	16	16	- ²	- ²
<i>Förtroende för FN</i>	Mycket stort	37	32	22	7	2	100	145	+60	69	64	40	62
	Ganska stort	7	41	41	8	3	100	575	+37	48	43	27	36
	Varken stort/litet	4	28	57	8	3	100	575	+21	32	29	21	22
	Ganska litet	4	27	42	20	7	100	188	+5	31	26	14	17
	Mycket litet	6	19	41	10	24	100	79	-9	25	20	19	18

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Frågan ej ställd detta år.

Tabell 3d Förtroende för SÄPO 2007 efter oro, åsikter om demokrati och EU (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2007	Stort förtroende			
										2007	2006	2003	2002
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30
<i>Nöjd med hur demokratin fungerar i Sverige</i>	Mycket nöjd	18	38	35	7	2	100	229	+48	57	56	41	55
	Ganska nöjd	6	34	47	10	3	100	975	+27	40	34	25	30
	Inte särskilt nöjd	5	28	51	9	7	100	293	+17	33	31	18	24
	Inte alls nöjd ¹	7	17	40	14	22	100	58	-12	24	19	13	23
<i>Nöjd med hur demokratin fungerar i EU</i>	Mycket nöjd ¹	38	29	33	0	0	100	45	+67	67	66	67	66
	Ganska nöjd	10	38	44	6	2	100	726	+39	48	43	34	41
	Inte särskilt nöjd	5	28	50	13	4	100	624	+17	33	30	21	25
	Inte alls nöjd	5	25	37	14	19	100	153	-2	31	25	15	23
<i>Åsikt om det svenska EU-medlemskapet</i>	I huvudsak för	8	34	45	9	4	100	707	+30	42	39	25	35
	I huvudsak emot	6	31	43	12	8	100	408	+17	37	30	21	25
	Ingen bestämd åsikt	10	32	47	8	3	100	442	+31	42	36	31	30
<i>Oro inför framtiden: Terrorism</i>	Mycket oroande	10	36	42	9	3	100	649	+35	47	39	25	36
	Ganska oroande	6	33	49	9	3	100	570	+28	40	36	26	27
	Inte oroande ²	7	25	46	11	11	100	339	+10	32	28	23	26
<i>Oro inför framtiden: Militära konflikter</i>	Mycket oroande	9	29	43	13	6	100	276	+19	38	-	-	-
	Ganska oroande	7	34	48	7	4	100	628	+29	41	-	-	-
	Inte oroande ²	8	34	44	10	4	100	651	+27	42	-	-	-

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Omfattar svarsalternativen 'Inte alls oroande' och 'Inte särskilt oroande'.

Tabell 3e Förtroende för SÄPO 2007 efter mellanmänsklig tillit och solidaritet (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende- balans 2007	Stort förtroende			
										2007	2006	2003	2002
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30
<i>Tillit till andra människor</i>	Hög (8–10)	9	34	45	9	3	100	590	+31	43	39	27	30
	Mellan (5–7)	8	32	46	9	5	100	701	+26	40	34	22	30
	Låg (0–4)	7	32	44	10	7	100	265	+23	39	30	26	30
<i>Medlemskap i humanitär hjälporganisation</i>	Ja: aktivt ¹	4	41	46	4	5	100	54	+35	44	40	12	28
	Ja: passivt	6	29	48	11	6	100	168	+17	35	34	22	29
	Nej	9	33	45	9	4	100	1 295	+28	42	36	26	31

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner.

Tabell 3f Förtroende för SÄPO 2007 efter nyhetsexponering (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2007	Stort förtroende			
										2007	2006	2003	2002
	Samtliga	8	33	45	9	5	100	1 593	+27	41	35	25	30
<i>Tittande på Aktuellt/Rapport</i>	Dagligen	10	35	43	9	3	100	586	+33	45	34	23 ¹	33 ¹
	5–6 ggr/v	8	29	46	12	5	100	254	+19	37	36	22 ¹	30 ¹
	3–4 ggr/v	6	35	44	11	4	100	250	+24	40	37	23 ¹	31 ¹
	1–2 ggr/v	9	31	48	8	4	100	254	+28	40	37	28 ¹	30 ¹
	Mer sällan	9	28	46	11	6	100	155	+19	37	38	29 ¹	26 ¹
	Aldrig/ej svar	7	33	48	4	8	100	93	+28	40	38	27 ¹	29 ¹
<i>Nyhetererna i TV4</i>	Dagligen	10	34	44	9	3	100	318	+32	44	43	24	35
	5–6 ggr/v	12	34	46	5	3	100	211	+37	46	39	32	34
	3–4 ggr/v	7	34	48	8	3	100	329	+30	41	40	26	31
	1–2 ggr/v	8	30	47	10	5	100	342	+22	37	29	26	27
	Mer sällan	6	31	42	14	7	100	257	+17	37	28	16	26
	Aldrig/ej svar	9	32	42	8	9	100	130	+23	41	33	22	30
<i>Lyssnande på Eko-nyhetererna i riksradiön</i>	Dagligen	9	31	44	12	4	100	318	+24	40	31	19	29
	5–6 ggr/v	4	39	35	12	7	100	122	+25	43	33	19	33
	3–4 ggr/v	7	34	47	9	3	100	147	+30	42	37	20	34
	1–2 ggr/v	10	36	44	7	3	100	165	+36	46	36	30	26
	Mer sällan	9	31	48	9	3	100	348	+27	40	38	26	30
	Aldrig/ej svar	8	32	45	8	7	100	492	+25	40	37	29	32
<i>Morgon-tidnings-läsning</i>	6–7 dgr/v	8	33	45	10	4	100	974	+27	41	37	24	30
	4–5 dgr/v	10	32	45	9	4	100	211	+29	42	28	25	32
	1–3 dgr/v	10	40	39	6	5	100	141	+38	50	44	29	32
	Ej regelb/ej svar	7	28	48	10	7	100	267	+19	35	32	28	29
<i>Kvälls-tidnings-läsning</i>	6–7 dgr/v	13	34	43	7	3	100	120	+37	47	40	25	31
	3–5 dgr/v	8	37	45	6	4	100	155	+36	45	38	24	32
	1–2 dgr/v	11	31	47	7	4	100	359	+31	42	38	28	32
	Mer sällan	7	33	44	11	5	100	613	+25	40	35	24	29
	Aldrig/ej svar	7	29	46	12	6	100	346	+20	37	29	22	28

Kommentar: ¹Frågan avser enbart 'Aktuellt' detta år.